

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Virtutes Cardinales Amor Dei quadruplex.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

INCOMMVTABLEM CERNIMVS, *præcipue* A
diligemus, quia eius vitam, cum in carne vive-
ret, HVIC FORMÆ COAPTATAM, ET
CONGRVENTEM FVISSE, *ſede* retinemus. Sed
necio quomodo amplius, & in IPSIVS FORMÆ
CHARITATEM excitamur perfidem, qua credimus
vixiſſe ſe aliquem &c. Ita & ipſorum vitam facit
de nobis diligi FORMÆ ILLIVS DILECTIO, ſe-
cundum quam vixiſſe creduntur, & illorum vita
credita in EANDEM FORMAM FLAGRANTIO-
REM EXCITAT CHARITATEM, ut quanto
flagrantius DILIGIMVS DEVM, tanto certius ſe-
reniusque videamus: quia IN DEO CON-
SPICIMVS INCOMMVTABLEM
FORMAM IVSTITIÆ SECUNDVM
QVAM HOMINEM VIVERE OPORTERE IV-
DICAMVS. Ecce jam habes expoſitam luci-
diſſimè, quid ſit ipſa veritas quam conſpici-
mus ac diligimus, eum vel ipſi rectè vivi-
mus, vel alios diligimus, quos ita vixiſſe
credimus, quid ſit illa forma, quam ſtabilem
& ſemper incommutabilem cernimus,
Nempe INCOMMVTABILIS FORMA IVSTI-
TIÆ, quam in Deo conſpicimus. Et ideo
impoſſibile eſt eam diligi niſi illa flagranti
charitate quam Spiritus ſanctus inſpirat ac
diffundit in cordibus noſtris: nec enim eſt
aliud ipſa veritas & forma juſtitia quæ eſt in
Deo niſi ipſe Deus. Cum ergo bene vivere
non poſſit animus, nec bonus, nec juſtus eſſe,
niſi talem formam juſtitia, quæ Deus eſt,
diligat, perſpicuum eſt, virtutem & bonita-
tem & juſtitiam hominis inherentes non eſſe
aliud quicquam niſi dilectionem Dei.

Quartum principium Auguſtini eſt, quia
virtus non eſt aliud quam affectio animæ bona.
Sic enim ipſe virtutem aliquoties in ope-
ribus ſuis circumloquitur, ut libro duodeci-
mo de Genefi ad litteram: *Propter animæ affe-*
ctionem bonam quæ deſiderio meliore mundata multas
interfici cupiditates &c. Propter illam ergo affe-
ctionem animæ bonam, etiam in ſomnis quadam eius
mentis clarent. Hanc verò affectionem virtu-
tem eſſe declarat inferius, quando dicit: *Omn-*
nis animæ affectio bona, cui contraria ſunt eius
vitia, quæ rectè culpantur, atque damnantur in
hominibus. Jam vero affectio amoris erga crea-
turam non poteſt eſſe bona, ſed potius eſt
mala, & magnum animæ vitium: necelle

eſt igitur virtutem eſſe affectionem animæ
erga Creatorem. Nam propter malitiam affe-
ctionis animæ erga creaturas generaliter Au-
guſtinus tradit: *Amor inferioris pulchritudinis* Lib. 6. de mu-
animam polluit, non quaſi inferior quæcunque
pulchritudo ſive ſubſtantiarum, ſive qualita-
rum, ſive actionum paſſionumve mala ſit, ſed
quia illis dilectione affecti malum eſt, ſicut Au-
guſtinus ibidem docet: *Quod illam ſordidat, non* Ibidem.
eſt malum, quia etiam corpus creatura Dei eſt, &
ſpecie ſua, quamvis infima decoratur, ſed pro ani-
ma dignitate contemnitur; ſicut auri dignitas etiam
purgatiffimum argenti commixtione ſordet. Res
etiam bona amari poteſt, amore non bono.
Affectio igitur animæ erga creaturam non eſt
bona, & ideo virtus hominis poſtquam in
creaturarum affectiones per peccatum primi
hominis præcipitati ſumus, non eſt aliud
niſi perpetua quadam illius affectionis munda-
tio per affectionem erga creatorem: *Hæc* Lib. de m. ſi-
quippe dilectionis virtute inferiora ordinat, nec ab ca cap. 14.
inferioribus ſordidatur. Sed de iſtis affectionum
erga creaturas quaſlibet immunditijs, plura
ſuperius, cum de affectibus animæ tractare-
mus diximus. Itaque ſanctus Auguſtinus gra-
dus & actus percurrens quibus anima pertin-
git ad ſummam ſapientiam, de actu quarto
dicit: *Quartus virtus dicitur, quem in eo con-* Lib. de quæ-
ſtituit, ut ſeſe abſtrahat a ſordibus, totamque titas anime,
emaculet ac mundiffimam reddat. Et in libro
ſexto Muſicæ poſtquam expoſuerat inquina-
tionem & aggravationem animæ, quam
creaturarum affectionibus contraxerat, liqui-
diſſimè docet, non aliter emundari poſſe,
niſi per dilectionem Dei: *Videamus, inquit,* Lib. 6. mu-
quænam illi actio divinitus imperetur, qua purgata ſica cap. 3.
atque exonerata revelet ad quietem &c. Et illam
actionem afferens: *Quid me putas hinc diutius* Cap. 14.
debere ducere, cum divina Scriptura tot volumini-
bus, & tanta auctoritate & ſanctitate præditis,
nihil nobiſcan aliud agant, niſi ut diligamus Deum
&c. Cum igitur virtus ſit affectio animæ
bona; affectio vero erga creaturam non ſit
bona, ſed unicum ejus vitium, quo ſordi-
data polluitur, à qua pollutione per dile-
ctionem Dei mundatur, perſpicuum eſt, vir-
tutem non aliud eſſe; aut eſſe poſſe, niſi
amorem Dei.

CAPVT QVARTVM.

Virtutes Cardinales Amor Dei quadruplex.

H Iſta ita conſtitutis non operoſum
fuerit declarare, qua ratione virtus
iſta quæ eſt amor Dei, in quatuor
virtutes cardinales, ſub quibus om-
nium aliarum moralium exercitio militat vel-
ut in membra dividatur. Nam iſta diviſio à
diverſo operandi modo ejuſdem amoris ſumi-
tur, ſive ab alio & alio amoris affectu, quem
vel in diſcernendis bonis ac malis, vel in coër-

A cendis libidinibus, vel in tolerandis difficili-
bus, vel in ſuo cuique diſtribuendo exerit: Ex
quibus operandi modis, quos idem amor parit,
quatuor virtutes oriuntur, prudentia, tempe-
rantia, fortitudo, juſtitia. Nam amor conſpe-
ctæ veritatis ac juſtitia, quatenus diſcernere
facit bonum quod diligit à malo quod non di-
ligit, itemque quid bono ſuo dilecto congruat
vel non congruat, prudentia vocatur: idem
quatenus

quatenus inhaerendo veritati coërcet animum à terrenis voluptatibus, dicitur temperantia: quatenus fortiter adhaeret veritati, ne aliquà aduersitate inde diuelatur, fortitudo: quatenus hoc faciendo se ipsum sub Deo amato collocat, & juxta creaturas rationales, & supra mundum corporeum, iustitia nuncupatur. Quisquis enim aliquid fortiter diligit, hoc ipso perspiciat id discernit ab eo quod non diligit, & ab eo neque blandiendo neque terrendo revocatur, & hoc ipso ad illud quod diligit, aliquo ordine scē habet. Iuxta doctrinam igitur S. Augustini, divisio ista quadripartita non est in virtutes tanquam diversas ab amore Dei, sed ejusdem amoris in diversos efficiendi & operandi modos. Quod cum ex ipso evidenter ostenderimus, multo luculentius elucefct id quod capite præcedente demonstravimus, virtutem creaturæ rationalis non aliud esse quam amorem Dei.

Itaque in libro de Moribus Ecclesie, ubi naturam virtutis ex proposito persequitur, postquam, ut ante diximus, nihil aliud virtutem esse defini visset nisi summum amorem Dei, de divisione virtutis in quatuor cardinales, quæ aliud postulare & clamare videbatur, consequenter dilertit in hunc modum: Namque illud quod quadr. partita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu, quantum intelligo, dicitur. Itaque illas quatuor virtutes, quarum utramque ita sit in mentibus vis, ut nomina in ore sunt omnium, sic etiam definire non dubitem, ut TEMPERANTIA sit amor integrum se præbens ei quod amatur: FORTITUDO amor facile tolerans omnia propter quod amatur; IUSTITIA amor soli amato serviens, & propterea recte dominans: Prudentia amor in quibus adiuvarur, ab eis quibus impeditur sagaciter seligens. Sed hunc amorem non cavissit, sed Deo esse diximus, id est summi boni, summæ sapientie, summæque concordie. Quæ definire etiam sic licet, ut Temperantiam dicamus esse amorem Dei sese integram incorruptamque servantem; fortitudinem, amorem, omnia propter Deum facile perferentem; Iustitiam amorem Deo tantum servientem. Et ob hoc bene imperantem ceteris, quæ homini subiecta sunt: prudentiam amorem bene discernentem ea quibus ad avertur in Deum ab his quibus impediari potest. Et inferius sigillatim virtutum singularum exequens officia, ex eisque vivendi modum trahens: Præ, inquit, temperantiam videamus, quæ nobis amorem illius quo inuocamus Deo, integritatem quandam & incorruptionem pellentur. Minus enim eius est in coërcendis, sed andisque cupiditatibus, quibus inhiamus in ea, quæ nos avertunt a legibus Dei, & a fructu bonitatis eius. Hæc autem nos avertentia docet esse omnium sensuum voluptates, gloriam popularem, cetera visibilia quibus quodam blanditarum lenocinio à veritate revocamur. Et fortitudinem explicans: De fortitudine vero, non multa dicenda sunt. Amor namque ille, de quo loquimur, quem totà sanctitate inflammatum esse oportet in Deum, in non appetendis istis temperans, in amittendis fortis vocatur. Quod in laborum dolorumque corporeorum explicat tolerantia, quos eo facilius

A serimus, quo majori impetu amoris sursum rapimur: Nisi vero amatores auri, ut addit, amatores laudis, amatores feminarum, amatores sui Deus sinat esse fortiores, cum ille non amor, sed congruentius cupiditas vel libido nominetur. In qua tamen apparet, quantum sit impetus anima ad ea que diliguntur indefesso cursu per amantia quaque tendentis, argumet quoque nobis est, quam sint omnia perferenda, ne deseramus Deum, si tanta illi ut deserant perferunt. De Iustitia & Prudentia post aliqua ex Scripturis atexta subijcit: Hanc ergo iustitia vita regulam dabit, huic amatori de quo sermo est, ut Deo, quem diligit, id est summo bono, summo sapientie, summo paci libentissime serviat, ceteraque omnia partim subiecta sibi regat, partim subijcenda præstat. Quæ norma vivendi ut docuimus utriusque Testamenti auctoritate roboratur. Nec de prudentia dicitur differendum est, ad quam dignoscenda pertinet appetendorum, & vitandorum. Quæ si desit, nihil eorum, de quibus iam dictam est, esse potest. Et omnia jam dicta in unum colligens pl. & similitudineque definiens, quid sit virtus, quid singulæ species ejus, quas morales vocant: Quid amplius, ait, de moribus disputem? Si enim Deus est summum hominis bonum, quod negare non potestis, sequitur profecto, quoniam summum bonum appetere, est bene vivere, ut nihil sit aliud bene vivere, quam toto corde, tota anima tota mente Deum diligere, à quo existit, ut incorruptum in eo amor, atque integer custodiatur, quod est TEMPERANTIA: ut nulli frangatur incommodis, quod est Fortitudinis: nulli alij serviat, quod est iustitia: vigilet in discernendis rebus, ne fallacia paulatim, dolosque subrepat; quod est prudentia. Hæc est hominis una perfectio qua sola imperat, ut veritatis sinceritate perfruatur; hæc nobis Testamento utroque concinitur, hæc nobis hinc atque inde suadetur.

Hinc profecto perspicue advertit Lector intelligentior, quam fixa & rata in Augustino ista doctrina sit, quam tanta asseverantia contra Manichæos alerit. Et ex ea quoque non obscure patet, frustra omnino præter charitatem alias virtutes morales à Scholasticis quæri, quibus charitas ad officia temperantia, & fortitudinis, & similitum virtutum acjuvetur. Nam, ut ex Augustino vidimus, & experientia quotidiana evidenter probat, hoc ipso quo quis aliquid fortiter diligit, fieri non potest, quin & blanditias & dolores, non solum aspernetur, & ferat, sed etiam amoris ipsius magnanimitate contemnat. Hoc in amore pecuniæ, laudis, feminarum, honorum, ceterarumque rerum visibilibus est certissimum. Tanto quippe facilius propter eorum dilectionem omnia vel blandientia vel cruciantia toleramus, quanto ea diligimus vehementius. Amor igitur Dei solus est, qui animum à voluptatibus & libidinibus dilectioni Dei repugnantibus cohibet, amor qui dolores fortiter tolerat. Quid si quis in ipsis passionibus ex earum coërcitione ordo & facilitas iterum cohibendi nascitur, nullo modo ista virtus est, sed bona dumtaxat consuetudo, quæ

Lib. de moribus Ecclesie. cap. 45.

Lib. de moribus Ecclesie. cap. 21.

Cap. 22.

utroque

quæ ad virtutis altitudinem attingere non potest, & præsentem virtute abesse potest, & destructâ virtute permanere.

Ne quis vero existimet semel tantum, & in isto duntaxat lib. de Moribus Ecclesiæ, quem sub initium suæ conversionis Augustinus exaravit, doctrinam istam de moralibus virtutibus in amore Dei comprehensam, esse traditam, non est difficile demonstrare, quod eam Augustinus & ab initio conversionis, & jam provecior etiam Episcopus, plurimis locis docuit: quorum aliqua producere operæ pretium fuerit, ut ejus constantia in ista esse-nda tam magni momenti veritate constet. Nam in libris de Musica quos Catechumenus inchoavit, baptizatus absolvit, dilucide docet, quod actio illa qua se anima opulente

A voluntate contineri demonstraverat. hocce modo, quia quisquis bonam habens voluntatem hanc unam dilectionem amplectetur, ille prudentiam habet, quia hoc bonum appetendum & vitanda ea, quæ huic inimica sunt, videt; & fortitudinem, quia non amat ea quæ in nostrâ potestate non sunt, ideoque non dolet amissa, & omnino contemnit; & Temperantiam, quia iste bona voluntatis amator resistit omni modo utque adversatur libidinis, tanquam inimici bona voluntati; & Iustitiam, quia qui digni voluntatem bonam & obssistit eis quæ huic inimica sunt, male cuiquam velle non potest & nemini facit iniuriam, quod nullo pacto potest, nisi qui sua cuique tribuerit. Ita Augustinus in isto libro primo, qui hoc ipsum alio modo in secundo libro repetit.

Et in Epist. quinquagesima secunda ad Macedonium, ubi de natura virtutis, fusc & ex professo disputat: Quamquam & in hac vita virtus non est nisi diligere quod diligendum est. Id eligere prudentia est; nullus inde averti molestus, fortitudo est; nullus illecebris temperantia est; nulla superbia iustitia est. Quid autem eligamus quod præcipue diligamus, nisi quo nihil melius invenimus? Hoc Deus est, cui si diligendo aliquid vel præponimus, vel æquamus, nos ipsos diligere nescimus.

Et nonnihil inferius, cum docuisset, nos debere diligere Deum & proximum propter Deum, in quibus duobus præceptis tota lex pendeat & Prophetæ, Hec, adicit, qui solertia

discretionem eligit, prudens est; qui nulla hinc afflictione avertitur, fortis est; qui nulla alia delectatione, temperans est; qui nulla viatione, iustus est. Et in libro octoginta-trium questionum, questione sexagesima-prima quatuor virtutes in Evangelio significatas esse statuit, prudentiam, temperantiam, fortitudinem, & iustitiam. Quarum prima est cognitio rerum appetendarum & fugiendarum. Secunda refrenatio cupiditatis ab his quæ temporaliter delectant. Tertia primum animi adversus ea quæ temporaliter nobis sunt. Quarta quæ per ceteras diffunditur, dilectio Dei & proximi.

Plura de hac constantissime est ista veritate asserti possent, sed ex istis intelligi sufficentissime potest, hoc ipso quo Dei charitas animum hominis occupavit, quatuor istas virtutes continuo hoc ipso esse conjunctas, eo quod necesse sit, quisquis aliquid diligit, hoc ipso id quod consonat ac dissonat prudenter discernere, & ab eo quod discedit, nec illecebris, terroribus, nec doloribus velle recedere, in quibus officiis prudentia, temperantia, & fortitudo constituitur. Iustitia vero tam perspicue juxta sancti Augustini mentem in caritate comprehenditur, ut in isto postremo testimonio perspicue dicat, Iustitiam esse dilectionem Dei & proximi, quæ per ceteras omnes diffunditur. Quod sane & alijs nonnullis locis docet. Nam libro de Continentia, cum iustitia tribuisset fontis operibus luere atque fervere, statim ritus charitatis esse testatur: Dominus nos remunerabit qui continentur nos ab his, quæ cupiditas, & ea quæ imperavit charitas fecimus. Et in Plal. octogesimo tertio quatuor virtutes afferens, Iustitia dicitur, inquit, quæ sua

cuicque

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 10.

Epist. 52. ad Macced.

lib. 1.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

lib. 1. de lib. arbit. c. 13.

enique tribuimus nemini quicquam debentes, sed omnes diligentes. Quibus verbis tacite reddi ratio videtur, cur iustitiam cum charitate confundat, quia videlicet cum sua cuique tribuimus, quod sic precipue cum bene erga Deum & proximum & nos ipsos operamur, hoc ipsum non recte fit, ideoque nec fit, nisi charitate faciamus. Nam in omnibus operibus nostris dilectionem iustitiae debere dominari, iam satis superque saepius declaravimus.

Quod si de singulis istis virtutibus ad voluntatem pertinentibus, id demonstrare vellemus, quod de omnibus simul tam densis testimoniis aperuimus, quicquid videlicet per eas operamur, Dei dilectione velut carmine suo niti, non esset hoc magno opere operosum. De iustitia quidem sola id iam iam ostendimus. De temperantia itud aperte in libro

Lib. de Continentia

de Continentia praeclareque proficitur: Nam & ipsa continentia, inquit Augustinus, quae maxima ex parte temperantiae commixta est, cum frenat cohibetque libidines, simul & appetit bonum, ad cuius immortalitatem tendimus, & respuit malum cum quo in hac mortalitate contendimus. Illius quippe anatrix & spectatrix, huus vero hostis & reus est, & decus eius appetens, & delectus fugiens. Puerissime sane, nam ex boni appetitione mali oppositi refrenatio proficitur. Ex quo fit ut quo robustius diligitur continentiae decus, eo facilius libidines

Lib. 6. de Civitate

refrenentur: Non enim amor temporalium rerum expugnaretur, nisi aliqua suavitate, hoc est, amore & ematum. Fortitudinem vero non nisi ex sola charitate inflammata robustam esse,

In Psal. 9.

non semel exserte tradit. Persecutionibus sola charitate resistitur, inquit in Psalmum novum. Et in libris adversus Faustum: Eum enim arcem ferventissimum & violentissimum glaten, significans dilectionis ardorem vi magna virtutibus ad iendam societatem spiritualem omnia tolerantem. Quod quidem in Augustini sententia tam certum atque fundatum est, ut hoc ipso quo fortitudo non ex amore Dei, sed ex amore alterius

Lib. 12. contra Faust. c. 14.

cujuscunque quod hoc mundo continetur, pullulaverit, non iam fortitudo, sed immane vitium sit, quod duritia vel obstinatio nuncupatur. Audi disertissimis verbis istius veritatis assertionem: Non intelligunt, ait Augustinus, & quemque iniquorum tanto esse ad quaecunque mala perseverantia duriores, quanto in eo maior est cupiditas mundi, & quemque iustorum tanto esse ad quaecunque mala perseverantia fortiores, quanto in eo est maior charitas Dei. Et paulo post in eodem loco: Quanto ergo maior est in sanctis charitas Dei, tanto magis pro eo quod diligitur,

Lib. de Patientia c. 17.

omnia tolerantur: & quanto maior est in peccatoribus cupiditas mundi, tanto magis pro eo, quod concupiscitur omnia tolerantur. Ac per hoc inde est patientia vera iustorum, unde est in eis charitas Dei: & inde est patientia falsa iniquorum, unde est in eis cupiditas mundi &c. Nam concupiscentiam mundique dilectionem cum non ex Patre, sed ex mundo esse dixisset, adjicit: Haec igitur concupiscentia, quae non est ex Patre, sed ex mundo, quanto fuerit in homine vehementior & ardentior, tanto fit quisque pro eo quod concupiscit, minus molestiarum, dolorumque patientior. Vtriusque ratio manifesta est, quia quo amor qualicumque vehementior est, eo necesse est fortius adhaereat bono quod diligitur, & eo difficilius nexus abruptatur; in qua adhaesionis firmitate tota ratio fortitudinis constituta est. Itaque rem istam tanquam Catholicae fidei veritatem, proprijs Augustini verbis Concilium Atrabanum sanctificavit & sanxit: Fortitudinem Gentilium mundanae cupiditas, fortitudo vero Christianorum Dei charitas facit, quae dissimulata est in cordibus nostris, non per voluntatem arbitrium, sed per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Quod autem de fortitudine definit, idem proflus de prudentia, de temperantia, de iustitia fertur: dum est. Nam quemadmodum ideo adversa ferunt, quia mundana cupiditate possessi sunt: ita etiam idcirco cupiditates qualiam temperant, quia mundum diligunt, & ideo opera quaedam iustitiae videntur facere, quia mundum diligunt. Cui cupiditati quia prudentia ipsorum militat, non iam prudentia, sed altitia dici debet. Ut sane in re tam perspicua me admiratio subeat non mediocri, quid multi auctores sibi velint, qui veram fortitudinem, verasque virtutes in hominibus infidelibus collocant; cum evidens atque certum sit, virtutum nullam nisi ex alicujus objecti dilectione posse proficisci, omnemque dilectionem quae non est Dei, mundi dilectionem & cupiditatem esse, Deique charitati contrariam: sicut Apostolus tradit: Nolite diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt, si quis dilexerit mundum, dilectio Patris non est in eo. Quid enim diligit siue fidelis siue infidelis, quando non diligit Deum, si non est mundus, vel non aliquid quod in mundo est? Hinc ergo efficitur, ut neque iustitia, neque fortitudo, neque temperantia, neque prudentia virtus illo modo esse possit, sed verum vitium sit, si non ex Dei charitate nascatur. Necesse est enim ut ex mundi cupiditate ab Apostolo & Augustino damnata fluat. Sed de his alibi plura diximus.

omnia tolerantur: & quanto maior est in peccatoribus cupiditas mundi, tanto magis pro eo, quod concupiscitur omnia tolerantur. Ac per hoc inde est patientia vera iustorum, unde est in eis charitas Dei: & inde est patientia falsa iniquorum, unde est in eis cupiditas mundi &c. Nam concupiscentiam mundique dilectionem cum non ex Patre, sed ex mundo esse dixisset, adjicit: Haec igitur concupiscentia, quae non est ex Patre, sed ex mundo, quanto fuerit in homine vehementior & ardentior, tanto fit quisque pro eo quod concupiscit, minus molestiarum, dolorumque patientior. Vtriusque ratio manifesta est, quia quo amor qualicumque vehementior est, eo necesse est fortius adhaereat bono quod diligitur, & eo difficilius nexus abruptatur; in qua adhaesionis firmitate tota ratio fortitudinis constituta est. Itaque rem istam tanquam Catholicae fidei veritatem, proprijs Augustini verbis Concilium Atrabanum sanctificavit & sanxit: Fortitudinem Gentilium mundanae cupiditas, fortitudo vero Christianorum Dei charitas facit, quae dissimulata est in cordibus nostris, non per voluntatem arbitrium, sed per spiritum sanctum, qui datus est nobis. Quod autem de fortitudine definit, idem proflus de prudentia, de temperantia, de iustitia fertur: dum est. Nam quemadmodum ideo adversa ferunt, quia mundana cupiditate possessi sunt: ita etiam idcirco cupiditates qualiam temperant, quia mundum diligunt, & ideo opera quaedam iustitiae videntur facere, quia mundum diligunt. Cui cupiditati quia prudentia ipsorum militat, non iam prudentia, sed altitia dici debet. Ut sane in re tam perspicua me admiratio subeat non mediocri, quid multi auctores sibi velint, qui veram fortitudinem, verasque virtutes in hominibus infidelibus collocant; cum evidens atque certum sit, virtutum nullam nisi ex alicujus objecti dilectione posse proficisci, omnemque dilectionem quae non est Dei, mundi dilectionem & cupiditatem esse, Deique charitati contrariam: sicut Apostolus tradit: Nolite diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt, si quis dilexerit mundum, dilectio Patris non est in eo. Quid enim diligit siue fidelis siue infidelis, quando non diligit Deum, si non est mundus, vel non aliquid quod in mundo est? Hinc ergo efficitur, ut neque iustitia, neque fortitudo, neque temperantia, neque prudentia virtus illo modo esse possit, sed verum vitium sit, si non ex Dei charitate nascatur. Necesse est enim ut ex mundi cupiditate ab Apostolo & Augustino damnata fluat. Sed de his alibi plura diximus.

Contra Faust. lib. 1. oper. iniquorum.

1. Tim. 4.

Vide lib. 3. de statu parentis.

Handwritten notes in the left margin:
LIB. DE CONTINENTIA

